

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Skolämnens värde ur styrdokumentens och elevens perspektiv

En studie utifrån kön, kontext och social klass

Annie Carlsson
Petter Jönsson

LAU370

Handledare: Stefan Schedin

Examinator: Mattias Bengtsson

Rapportnummer: HT08-2480-05

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Ämnens värde ur skolans och elevens perspektiv

Författare: Annie Carlsson, Petter Jönsson

Termin och år: Ht 2008

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Stefan Schedin

Examinator: Mattias Bengtsson

Rapportnummer: HT08-2480-05

Nyckelord: Status, holistisk kunskapssyn, skolämnen

Anledningen till att vi intresserat oss för ämnens värde grundar sig från tiden då vi läste slöjdbildningen vid Göteborgs Universitet. Vi stötte på en viss negativism i de estetiska/praktiska (slöjd, musik, bild, idrott) ämnens värde i förhållande till de teoretiska, både under vår praktik ute på skolor men även från våra lärare på utbildningen. Om vi frågar elever direkt talar de flesta för de estetiska ämnena och ämnena verkar ligga högt i popularitet hos elever, men ämnena verkar inte ha någon form av relevans för framtiden hos eleverna.

Undersökningen har gjorts i en kvantitativ enkätstudie utifrån elever i årskurs 7 och 9 där förutsättningarna för eleverna kan vara olika. Vi valde ut tre skolor i olika miljöer för att se om det fanns någon skillnad beroende på elevernas skolmiljö. Utifrån detta har vi ställt oss följande frågeställningar:

- Har kön, kontext och klass någon inverkan på elevernas syn på skolans ämnen?
- Visar sig några skillnader mellan Lpo 94 syn på olika skolämnen och elevernas syn?
- Hur påverkar resultatet oss som pedagoger?

Syftet med denna uppsats är att utifrån enkäten se om det finns skillnader i hur elever värderar ämnena utifrån olika aspekter som kön, kontext och klass. Detta vill vi sedan jämföra med vad styrdokumentet säger om olika ämnen, om det finns prioriteringar bland dessa. Utifrån detta är tanken att försöka få en bra diskussionsgrund till vad det kan innebära för det uppdrag vi så småningom ska ta oss an.

I resultatet ser vi ett samband mellan vad eleverna anser som intressantast i förhållande till vilken kontext de befinner sig i. Vi ser också en tendens på att de estetiska/praktiska ämnena ligger lite efter när det kommer till viktigaste ämne. Dessutom visar studien stora skillnader i hur eleverna ser på ämnena beroende på kön. För att vår ambition till ett holistiskt kunskapstänkande ska fungera bland elever i skolan krävs det att ämnen integreras mer. De estetiska/praktiska ämnena i skolan är otroligt viktiga och vi lärare måste jobba för att få eleverna att se det meningsfulla i varje ämne. Om det inte görs något åt detta så finns risken att en del ämnen kanske faller bort.

Förord

Vi utbildar oss till lärare i grundskolans senare år, i ämnena slöjd och matematik respektive slöjd och teknik/design. Under vårt arbete har vi genomgått både små och stora hinder, men aldrig så stora att vi inte kunnat ta oss över dem. Arbetet har varit förvånansvärt kul och stimulerande där vi hela tiden fört en kontinuerlig dialog om våra idéer med varandra. Vi har tillbringat största delen av tiden tillsammans under arbetet, men har dock delat upp det så att vi har jobbat med olika områden. Genom att sitta bredvid varandra har vi hela tiden varit insatta i vad den andra jobbat med, och har alltid smidigt kunnat bolla tankar då det uppkommit. Med detta arbete och med diskussionerna vi haft hoppas vi att vi fått mer kött på benen angående skolan och elevernas syn på ämnena och att vi drar nytta av vad vi kommit fram till, i vår kommande lärarroll.

Göteborg 2009-01-17

Annie Carlsson, Petter Jönsson

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Erfarenheter.....	6
1.3 Syfte och problemformulering.....	6
1.4 Definition av begrepp.....	7
2 Teorier och tidigare forskning.....	9
2.1 Nationella Utvärderingen av grundskolan 2003.....	9
2.2 Läroplanens kunskapssyn.....	10
2.3 Vad olika pedagoger/praktiker säger.....	10
2.4 Den smala synen på estetiska ämnen.....	11
2.5 Kön.....	12
2.6 Kontext.....	12
2.7 Klass.....	13
2.8 Summering.....	13
3 Metod.....	15
3.1 Enkäten.....	15
3.2 Skolornas kontext.....	16
3.3 Studiens tillförlitlighet.....	16
3.4 Brister i enkätundersökningar.....	17
4 Resultat.....	18
4.1 Frekvenstabell, alla elever.....	18
4.2 Ämnesfrågor beroende på kön, skola och föräldrars yrken.....	19
4.3 Meningsfullhet med olika ämnen.....	24
5 Analys.....	27
5.1 Utifrån styrdokumentet.....	27
5.2 Estetiska ämnens låga status.....	28
5.3 Kontext.....	28
5.4 Klass.....	29
5.5 Kön.....	29
6 Diskussion och vidare forskning.....	31
Bilaga	
Litteraturlista	

1 Inledning

1.1 Bakgrund

En nyutkommen artikel ur *Skolvärlden* (nr 19 27/11-2008) handlar om hur bildlärare kämpar för estetämnen. Det finns numera ett förslag från Gymnasieutredningen där de vill att de estetiska ämnena inte längre ska ligga som obligatoriska. I artikeln skriver Lisa Öhman-Gullberg som är prefekt vid bildpedagogik på konstfack att: "Om estetisk verksamhet försvinner som obligatoriskt ämne försvinner också möjligheten att ge alla ungdomar kontakt med olika typer av visuell kommunikation, kultur och drama" (Skolvärlden, 2008, s.5). Vidare skriver Öhman-Gullberg att: "Ämnet estetisk verksamhet borde finnas kvar. Men ämnet behöver också moderniseras för att anpassas till dagens mediala och kulturella landskap". (Skolvärlden, 2008, s.5)

Vi är två studenter vid Göteborgs Universitet som läser till lärare i grundskolans senare år/gymnasiet. Ämnena vi kommer att undervisa i är slöjd/matematik respektive slöjd/teknik och design. Vi har under vår utbildning, bland annat på vår praktik, märkt att det på skolor finns prioriteringar bland ämnena. Svenska, engelska och matematik räknas i skolan till kärnämnen och har visat sig ha förtur till övriga ämnen, särskilt mot de praktiska som idrott, bild, slöjd, musik och estetisk verksamhet.

Hur uppfattar egentligen skolan/läroplanen de teoretiska ämnena gentemot de praktiska? Och hur ser eleverna på det? I Lpo94 står det under skolans uppdrag: "Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet." (Läraryrket, 2006, s.11). Det står även: "Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva skall varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera..." (Läraryrket, 2006, s.11). Detta tolkar vi som att såväl estetiska/praktiska ämnen som de teoretiska kärnämnen enligt Lpo94 ska i skolan ha lika mycket fokus.

Under samtal med lärare och mentorer under vår utbildning har vi märkt att det råder delade meningar om huruvida olika ämnen ska prioriteras i förhållande till vad som anses vara viktigast att kunna. En del lärare menar att alla ämnen ska vara lika värderade och inget ska "läggas åt sidan" medan andra lärare förespråkar att ämnena håller någon form av rangordning till vad som "anses" mest viktigt och användbart. De sistnämnda lärarna undervisar till största delen i de teoretiska ämnena och sätter gärna sitt eget ämne i fokus framför andra. Också elever vi samtalat med under åren har vissa beteende- och prestationsmönster i olika ämnen. Detta kan bero på en rad olika faktorer, till exempel vad skolan/lärarna föredrar, eller kön, ålder, hemförhållanden, kontext med mera.

I vår perfekta värld uppenbarar sig ingen skillnad mellan ämnena utan alla uppfattas som lika viktiga. Den världen kan vara svår att uppnå men att försöka sträva dit kan generera något positivt. Frågorna som dyker upp är hur ämnen värderas bland elever, och om det finns skillnader med vad styrdokumentet säger? Vilka orsaker ligger bakom? Det finns ett syfte med alla ämnen i skolan där ämnet på något vis utvecklar individen. Ämnets relevans måste alltid vara tydligt för eleven, annars finns det en risk att ämnet prioriteras lägre.

1.2 Erfarenheter

Under vår grundskoletid har vi i många fall upplevt att det ofta är en viss grupp ämnen som får lida när det kommer till att prioritera vid exempelvis temadagar, utflykter eller studiebesök med mera. Med erfarenheten från grundskolan och praktiken under lärarutbildningen har vi upplevt att slöjdmännen, bild samt musik (estetiska ämnesblocket) har fått en viss stämpel där dessa ses som mer ”roliga” och ”avslappnade” ämnen och där meningen med dessa inte besitter samma vikt som de övriga. Känslan av att övriga ämneslärare anser att dessa ”roliga” är till för att eleverna ska kunna koppla av och göra något ”mindre seriöst” i förhållande till de andra tunga ämnena är stundvis uppenbar.

I och med att vi upplevt att lärare på skolan har dessa uppfattningar, går det så småningom helt osökt över till en negativ klang även hos eleverna. Kontentan kan bli att eleverna som inte anser sig kunna prestera något av värde i det estetiska ämnesblocket saknar mening för vad ämnet står för.

En annan uppstickare under skoltiden var hur ämnet matematik behandlades, framförallt i grundskolans senare år. Ämnet i sig framstod som något alldeles extra i jämförelse med andra ämnen och även det visade sig starkt att inte få överköras när det blev dags för temadagar eller studiebesök. När vi haft dialoger om olika ämnen i skolan så genomsyras just matematik av en oerhörd popularitet i jämförelse med andra ämnen, även hos föräldrar. Eftersom allt det matematik innebär för individen och vilka användningsområden det har så kanske inte detta är så konstigt. Men vad tycker egentligen eleverna? Har matematik status i skolan enligt eleverna och skiljer sig uppfattningen beroende på de aspekter vi tänkt göra undersökningen ur?

Det finns även fall i skolan där ett ämne har blivit utsatt för att överhuvudtaget inte behöva finnas med i betyget utan man har beslutat att det kan räknas bort. Ämnet som förr innebar en avsevärd större prestation för att lyckas, verkar ha hamnat i någon form av läge där begreppet status inte längre kan kännas igen. I dessa tider då hälsa allt mer står i centrum tycker vi det är konstigt att ämnet inte fokuserats mer. Detta om något borde väl ha någon form av status genom skolgången för elever med tanke på vad det kan generera i framtiden. Ämnet är naturligtvis idrott. Det som vi ifrågasätter mest angående värderingen av ämnet är varför det är ok att räkna bort det i betyget? Ämnet framstår då som ganska betydelselöst.

1.3 Syfte och problemformulering

Sedan ett par år tillbaka då vi befann oss i början av vår lärarutbildning, framförallt när vi inledde slöjdkurserna här på Göteborgs Universitet, har intresset väckts för hur elever uppfattar olika ämnen i skolan. Finns det till exempel någon skillnad mellan de teoretiska ämnena gentemot de praktiska förutom arbetsformen? Syftet med undersökningen är att få en insikt utifrån tre olika vinklar på hur eleverna ställer sig till ämnena i skolan, beroende på kön, kontext och klass. Detta vill vi sedan jämföra med vad styrdokumentet säger och utifrån det få en bredare kunskap om vilka skillnader det finns gentemot elevernas uppfattning.

Genom att undersöka tre olika skolor med olika förhållanden vill vi få en klarare bild av elevernas syn på ämnena i skolan samt deras förståelse till dessa. I vårt kommande yrke anser vi det viktigt att vara införstådd i hur eleverna ser på ämnena. Visar det sig att något eller några ämnen anses som mindre viktiga, måste vi som lärare poängtera ämnets betydelse.

Resultatet av undersökningen visar bara en del av vad som kan vara en faktor för elevernas inställning, då det även finns andra omständigheter än de vi valt att fokusera på. Vi ser ändå att resultatet kan vara av vikt att ha med som lärare i framtiden, då vi i lärarrollen hela tiden måste anpassa undervisningen till vem vi undervisar.

Det vi främst vill lyfta fram är hur uppfattningarna är för olika ämnen utifrån de olika aspekterna, kön, kontext och social klass, och hur detta visar sig i grundskolans senare åldrar. Vi vill med detta diskutera vad det kan ha för innebörd för den pedagogiska verksamhet vi ska bedriva.

Frågeställningar:

- Har kön, kontext och klass någon inverkan på elevernas syn på skolans ämnen?
- Visar sig några skillnader mellan Lpo 94 syn på olika skolämnena och elevernas syn?
- Hur påverkar resultatet oss som pedagoger?

1.4 Definition av begrepp

I arbetet som följer vill vi redogöra för vissa begrepp vi valt att använda oss av i studien.

Det första begreppet vi tar upp förekommer i de sammanhang då vi pratar om var och hur, i vilken miljö skolan ligger i, dess kontext.

Kontext: Ett sammanhang eller omgivning. (Nordstedts ordbok, 2003)

När vi till exempel skriver om *skolans kontext* så syftar vi på de olika skol- och samhällsmiljöer vi valt att göra studien i.

I våra enkäter ställer vi frågor om hur eleverna förhåller sig till olika ämnen i skolan. Vid ett par tillfällen använder vi begreppet *status*.

Status: Om tillstånd. Förhållande till något/någon som något/någon befinner sig i. (SAOL, 1989)

I denna uppsats innebär sammanhanget med ordet status ett förhållande skolämnena emellan och vilken rangordning som finns mellan ämnena. Ett ämne får hög status då det anses viktigt, både för stunden och i framtiden. Innehållet ska kännas relevant för eleven och ge nya kunskaper som utvecklar individen, och den intellektuella nivån ska öka. När ett ämne är roligt/intresseväckande blir det ofta intressant vilket bidrar till att mer kunskap lättare tas in. När kunskaperna ökar känns ämnet meningsfullt och utvecklande. Kan man dessutom se en nytta med ämneskunskaperna leder det till att ämnets status ökar. Enligt denna definition impliceras ett ämnets status den position det har i förhållande till andra.

Begreppet *klass* tas upp i uppsatsen, och det menar vi med en betydelse ur en social aspekt. Vi gör jämförelser direkt utifrån vad elevernas föräldrar har för yrken och till vilket fackförbund de olika yrkena klassas att tillhöra. De föräldrar vars förbund tillhör LO kallar vi arbetarklass, och de som tillhör TCO/SACO kallar vi medelklass. Vi är medvetna om att vissa inom TCO tillhör arbetarklass och ett litet antal inom SACO snarare hör till det vi brukar kalla överklass.

Holistisk kunskapssyn är ett annat viktigt uttryck vi använder oss av. Meningen med en holistisk kunskapssyn grundar sig i vår ambition där skolan ska ha alla ämnen sammanflätade, där syftet för varje ämne visar sig tydligt. Detta framgår enligt vår tolkning också i Lpo 94. Betydelsen för oss speglar sig i ett *helhetstänk* där alla ämnen i skolan integreras så att eleverna kan se helheten i delarna.

2 Teorier och tidigare forskning

Det finns inte mycket forskning att tillgå där elevernas syn på ämnen jämförs med skolans syn, men år 2003 gjorde Skolverket en omfattande utvärdering av grundskolan, där de bland annat undersökte olika inställningar till ämnen.

2.1 Nationella Utvärderingen av grundskolan 2003

Den nationella utvärderingen har huvudsyftet att, som underlag för nationella beslut om grundskolan:

- Ge en helhetsbild av måluppfyllelsen i grundskolan, ämnesvis och i ett övergripande perspektiv
- Visa på förändringar sedan den nationella utvärderingen 1992
- Peka på behov av insatser

I utvärderingen framgår det att eleverna tycker att de teoretiska ämnena är viktigare än de praktiska. Däremot är det de praktiska ämnena musik, idrott och hälsa, slöjd och dessutom engelska som är ämnena eleverna är intresserade av. Eleverna tycker att kemi, matematik och fysik är de svåraste ämnena, och slöjd, hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa är lättare. Undersökningen visar att exakt de ämnen som eleverna upplever som svårast är de ämnen de anstränger sig minst i, och de tre ämnena eleverna tycker är lättast är också de ämnen där de anstränger sig för att göra sitt bästa. Det är även så att eleverna tycker att de har för lite tid i de praktiska ämnena, som de alltså även anser är de lätta ämnena. Däremot gör eleverna inget anspråk på mer tid i de ämnen de upplever som svårare. Engelska, svenska och matematik anses bra för framtiden, medan musik, bild, slöjd och religion inte väger lika tungt. (Skolverket, 2004)

På arbetsmarknaden finns en stark efterfrågan från näringslivet där de naturvetenskapliga ämnena är av stor relevans. I undersökningen ligger dock inte dessa ämnen i någon vidare hög position bland de populära hos eleverna. Eleverna har svårt att uppfylla målen i dessa ämnen visar studien. En rad andra ämnen som eleverna också har svårt att fylla målen i men ändå anser ha ett intresse för och en värdering om att det är viktigt och roligt är en del av språkämnen, framför allt engelska och svenska. (Skolverket, 2004)

Idrott ifrågasätts om det fortfarande är ett ämne där killar har lättare för det av naturen, där tjejer inte har samma färdighet, eller om ämnet följt den utveckling skolverket strävat efter där det ska framstå som ett hälsoämne med reflektion. (Skolverket, 2004)

I undersökningen relateras problematiken stundvis till hur olika ämnen besitter status. Till exempel diskuteras det i en del av de estetiska ämnena, ifall en förändring av kursplanen skulle vara av värde, för att eleverna ska se en tydligare mening för dessa. De estetiska ämnena är väl uppskattade men anses både av elever och av föräldrar inte göra någon särskild grund för framtiden. (Skolverket, 2004)

I slöjden där vi båda utbildat oss, har vi som tidigare nämnt stött på en viss negativism om ämnet. Inte för att eleverna inte tycker om ämnet men att slöjden kan anses inte ha någon direkt nytta inför framtida yrken. I studien står det att slöjdprocessen – idé, planering, genomförande, utvärdering – har fått en starkare ställning i Lpo94 jämfört med tidigare

läroplaner. Ambitionen att vidareutveckla slöjden är märkbar och dess innehåll samt syfte har också ändrats med tiden så att ämnet framstår mer betydelsefullt. Ändå finns det en form av missförståelse hos eleverna om ämnet. I studien står det vidare: ”Enligt utvärderingen är samtalen kring vad som lärs i slöjden begränsade. Fyra av tio elever menar att det de lärt sig i slöjden inte redovisas och utvärderas. Eleverna har i viss mån en annan bild av ämnet än lärarna och tycks inte helt medvetna om de kunskaper ämnet syftar till att ge. Det tycks som om eleverna fokuserar på det aktiva görandet snarare än lärandet”. (Skolverket, 2004)

Undersökningen säger enbart rakt över vad elever i årskurs nio tycker, det görs ingen jämförelse beroende på exempelvis kön eller kontext. I och med att alla eleverna går sista året i grundskolan kan ingen jämförelse heller göras beroende på ålder. Föräldrarna har fått svara på vilka ämnen de anser som viktigast för barnets lärande och utveckling, och det visar sig att kärnämnen är i toppen, och längst ner på listan finns kemi, slöjd och bild. (Skolverket, 2004)

2.2 Läroplanens kunskapssyn

Eftersom vi har ambitionen för ett holistiskt kunskapsstänk i skolan, vilket innebär ett helhetsperspektiv, blir det ganska naturligt att titta närmre på vad styrdokumentet skriver om kunskapssynen. Då Lpo 94 ligger till grund för det uppdrag som lärare ska ta sig an, ser vi en angelägenhet att på något sätt få en inblick i vad denna säger.

I läroplanen beskrivs en mångtydig kunskapssyn där strävan efter en framtid med förändring är av vikt. Den kunskap Lpo 94 menar är viktig, poängteras av att tyngd ska ligga i variationen och där olika syn på kunskaper skall betraktas med ödmjukhet. Läroplanen idag lägger ton på kunskaper såväl estetiska som teoretiska och praktiska som etiska. Dessa förklaras som olika men likvärdiga kunskapsformer. Samspelet mellan dessa utgörs till en helhet, en holistisk kunskapssyn. Definitionen på kunskapssynen i läroplanen beskrivs som: ”Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former såsom: fakta – förståelse – färdighet – förtrogenhet, som förutsätter och samspekar med varandra. Skolans uppdrag måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet”. (Läraryrket, 2006, s12)

Vidare står det i läroplanen att i skolarbetet skall de intellektuella såväl som de praktiska såsom sinnliga och de estetiska aspekterna uppmärksammas. Meningen med detta blir på något sätt en frigöring från de gamla uppdelade kunskapstraditionerna. Detta speglar sig i läroplanen genom en förtydligande av de *fyra F* som utformats av läroplanskommittén. Dessa kunskapsformer står till grund för läroplanen; *Fakta, Förståelse, Färdighet och Förtrogenhet*. Anledningen till att kommittén utformade dessa kunskapsformer var till stor del för att nyansera ett nytt tänk inom kunskapsbegreppet, detta i jämförelse med den historiska hierarkiska syn som existerat under 1900-talet då man uppfattade kunskap som det som endast kan beskrivas med formler och ord. Läroplanskommittén ville med sina *fyra F* arbeta mot den enkelspåriga tolkning och tillämpning som hägrade under denna period och visa upp hur nödvändig olika aspekter av kunskapskvalitéer är, som i dagens kunskapsutveckling anses vara nödvändiga för varje elev. (Läraryrket, 2006)

2.3 Vad olika pedagoger/praktiker säger

När en elev ser nytta med ett ämne och känner att dess innehåll är relevant, får ämnet högre status. För att nå dit där eleven blir intresserad av ämnena i skolan, gäller det att se allt som finns runt om och som påverkar individens sätt att se på skolan. Reformpedagogerna tar upp olika aspekter som är viktiga att ha i åtanke. I det sociokulturella perspektivet säger Vygotskij

att man utvecklas och lär genom samarbete med andra, och beroende på sociala erfarenheter lär man sig olika (Forsell, 2005). Även inom Montessori-pedagogiken tas omgivningens påverkan upp, och säger att barnets erfarenheter bygger på omgivningens reaktioner (Forsell, 2005). Det är viktigt att kunna planera och utföra undervisningen efter de behov som finns i just den situationen man befinner sig i. För att skolans alla ämnen ska ses som lika viktiga måste hänsyn tas till miljön man har att arbeta med, och utgå ifrån den. I en del av samhället får vikt kanske läggas vid en viss del av skolans verksamhet, medan man i en annan del måste belysa ett helt annat område.

Inom Montessori anses allting ha ett samband där det stora först tas an och sedan bryts ner till de mindre delarna. För att lärande ska kunna äga rum är en förutsättning att eleverna ser meningen och helheten i allting (Forsell, 2005). I skolans värld kan man se det, förutom i det enskilda ämnet med dess helhet och delar, även som att eleverna ska se anledningen till alla ämnen, där varje del i helheten skolan är viktig av olika skäl.

I *Nationella Utvärderingen av Grundskolan 2003* visar det sig som tidigare nämnts att de praktiska och teoretiska ämnena inte anses lika viktiga att ha bra kunskaper i, enligt elever i årskurs 9. Det är kärnämnena följt av samhällskunskap som är viktigast, och de praktiska ämnena bild, musik och slöjd tillsammans med fysik och kemi som ses som mindre viktiga (Skolverket, 2004). Enligt Célestin Freinet ska handens och hjärnans arbete värderas lika (Forsell, 2005). Om Freinets tankar sätts ihop med resultatet från den nationella utvärderingen så stämmer de inte överrens särskilt väl. Det är något som skolan måste arbeta med. Enligt honom är det också viktigt för barnet att det finns en mottagare till det man gör i skolan. När det finns en mottagare, alltså någon som vill se resultatet av arbetet, förstår barnet lättare meningen med att lära sig nytt och kunskap känns relevant. (Forsell, 2005)

Både inom Reggio Emilia och inom Waldorfpedagogiken tar man upp hur samhället man befinner sig i påverkar individen, och hur skolan måste arbeta med detta. Rudolf Steiner säger inom Waldorf att människan är beroende av att samverka med omgivningen och att utvecklas till en social och jämställd medborgare. Inom Reggio Emilia tar man upp risker som kan uppstå i skolan om man inte har kontakt med den yttre världen, alltså elevens vardag (Forsell, 2005). I och med att omvärlden hela tiden påverkar eleven gäller det för skolan att ta reda på vilka signaler eleven har fått om skolans innehåll och vad som anses viktigt och mindre viktigt.

2.4 Den smala synen på estetiska ämnen

Monica Lindgren har i sin doktorsavhandling *Att skapa ordning för det estetiska i skolan* skrivit om hur lärare och skolledare ser på de estetiska ämnena i skolan, och när dessa ämnen anses lämpliga att använda sig mer av. Genom att utgå från den ”normala eleven” så finns det olika sammanhang där de estetiska ämnena är lämpliga att ta till. Elever som har svårt med den sociala och psykologiska utvecklingen kan behöva extra tid i ett praktiskt ämne. Det kan vara elever som är ”splittrade”, ”okoncentrerade”, ”har det jobbigt” eller ”har dålig motorik”, alltså inte den ”normala eleven”. Anledningen till att eleverna inte utvecklas socialt och psykologiskt kan vara att skolan känns som väldigt kravfylld. Då gäller det för läraren att få eleverna att vilja och våga, och detta ska göras genom att ”ha roligt” under estetisk verksamhet. Summan är alltså att elever som av olika anledningar har det tufft, ska växa genom estetiska ämnen och få ett större självförtroende, och under dessa lektioner ska de alltså ”ha roligt”. (Lindgren, 2006)

2.5 Kön

Vi vill som tidigare nämnts undersöka om det är skillnad i hur man ser på skolans ämnen beroende på kön. På idrotten lär sig barnen att killar och tjejer är olika, att de har egenskaper som gör att de värderas på olika sätt (Ljunglöf & Rindlaug, 2003). Men redan långt innan barnen kommer till skolidrotten har de blivit behandlade på olika vis i möten, där genus säger hur man ska handla. Processen pågår hela tiden, exempelvis i förskolan där pojkar tränar grovmotorik och får veta att de är starka och aktiva, medan flickorna leker lugna lekar där de tar hand om varandra, och får höra att de är omtänksamma och duktiga. Kan det här tänkas spegla sig i elevernas syn på ämnen? Ljunglöf & Rindlaug tar också upp bilden av hur en kvinna respektive man ofta skildras, där kvinnan är passiv och mannen är aktiv och den stereotypa mansbilden förstärks genom muskler.

En rapport av Anita Wester, *Vad tycker svenska 13- och 14-åringar om matematik och naturvetenskap – En studie inom TIMSS-projektet med fokus på kön*, behandlar hur flickor och pojkar i årskurs 6, 7 och 8 uppfattar de olika ämnena NO, matematik och OÄ (orienteringsämnen). Här ser vi att skillnader framkommer. I rapporten kommer det fram att flickor anser att de helst vill bli undervisade i biologi medan pojkar föredrar kemi. Minst vill flickorna bli undervisade i fysik medan pojkarna har biologi lägst på listan. Det står även i rapporten när det kommer till hur de båda könen uppfattar viktigheten i ämnena där både pojkar och flickor delar uppfattning i att kemi är det ämne som anses minst viktigt medan matematik betraktas som viktigast. Det ämne flickor tycker sig ha mest användning av i framtiden kommer geografi på första plats tätt efterföljt av biologi medan fysik och kemi kommer sist. Pojkarna här tycker tvärtom och anser att kemi kommer på första plats tätt efterföljt av fysik, och biologi kommer sist. (Wester, 1997)

Britta Olofsson skriver i sin bok *Modiga prinsessor & ömsinta killar* i kapitlet om klassrumsforskning, att det sedan länge funnits en kännedom om hur mycket plats pojkar tar i klassrummet. Det framkommer inte vad hon grundar det i men hon hävdar att två tredjedelar av tiden i klassrummet tas upp av läraren, av den resterande tiden tar pojkar upp två tredjedelar och flickor får resten av tiden. Hon menar att pojkar tar för sig mer och får lättare ögonkontakt. Pojkarnas uppmärksamhet från läraren utgörs inte bara som positivt utan dessa får också fler tillsägelser. Hon skriver också vidare att pojkar som antyder feminina drag med lagda intressen på något som bryter normen på hur en kille ska vara, löper stor risk att bli förklarad som en tönt eller mes. Risken finns också att bli utmobbad och bli kallad pojkflicka. Pojkar har hela tiden något undermedvetet att leva upp till, där tuff och självsäker ska genomsyra rollen. (Olofsson, 2007)

2.6 Kontext

Kontexten verkar ha betydelse i skolan utifrån vad Anders Marner skriver i sin bok *Möten och medieringar*. Han skriver bland annat om kreativa miljöer där han inte vänder sig till just geografiska platser utan snarare till mer värdefulla platser. Med värdefulla platser menar han där människor träffas, globala miljöer med olika sorters människor från olika kulturer och ursprung. Dessa platser kan ha en betydelse i hur kreativiteten visar sig och då syftar han främst på praktiska ämnen som slöjd, bild och musik. Han skriver vidare att hinder för kreativiteten kan vara likformighet eller intressegemenskap från lärare emellan, men även från andra elever. Också den skolkod eller atmosfär som råder på skolan, samt negativa kommentarer mellan elever, har betydelse. (Marner, 2005)

2.7 Klass

Eftersom vi valt att utföra studien i olika skolor med olika bakgrunder, bestämde vi oss först för att ta reda på om det fanns någon skillnad i hur stort intresset var för eftergymnasiala studier på de skolor vi valt att undersöka i Göteborg. Skola 1, söder om Göteborg, där större delen är höginkomsttagare har en andel på 55,5 % av invånarna som studerat vidare. I skola 2 ligger procentsatsen på 21,8 %. Det är en klar skillnad mellan de två områdena på hur många som studerat vidare (Statistisk årsbok Göteborg, 2008).

I en studie av Gunnar Boalt och Torsten Husén från 1964 där de behandlar olika sociala grupper inom klass och hur detta påverkar skolgång samt betyg, delar de upp grupperna i tre olika klasser.

Socialgrupp 1 – Akademiker, högre tjänstemän, direktörer, mm.

Socialgrupp 2 – Lärare, affärsanställda, lantbrukare, mm

Socialgrupp 3 – Arbetare, lägre tjänstemän, mm

Här hör socialgrupp 1 till den högre klassen och socialgrupp 3 till den lägre klassen.

Deras studie åskådliggör bland annat elevers hemförhållanden och deras betygs samband. Det visar sig utan tvekan att den lägre sociala gruppen i genomsnitt hade sämre betyg inför gymnasiet än de högre. (Boalt & Husén, 1967)

2.8 Summering

Vi vill undersöka om alla ämnen är jämnt fördelade hos eleverna, där alla ämnen får samma plats och ses som lika viktiga och intressanta, och om det finns skillnader i olika avseenden beroende på elevernas förhållanden. Som tidigare nämnts i bakgrunden till denna uppsats är skolans uppdrag bland annat att se till att kunskap tas in genom olika former, och att arbetsätt som är praktiska och teoretiska måste blandas och fås till en helhet. Den nationella utvärderingen gav sin bild där de teoretiska ämnena anses viktigare än de praktiska. I avhandlingen av Monica Lindgren kommer det fram att estetiska ämnen kan uppfattas som sådana ämnen där man ska ha roligt och att det för eleven kan saknas tyngre vikt än så för ämnet. Genom att ta reda på hur eleverna ser på meningsfullhet med olika ämnen vill vi få fram en bild av om det är någon skillnad ämnena emellan, och om det i så fall kan höra samman med vad doktorsavhandlingen säger. Både Vygotskij och Montessori tar upp om omgivningens påverkan, och därför har vi valt skolor i helt olika miljöer i vår undersökning, för att eventuellt kunna se någon skillnad i det avseendet. I Anita Westers rapport framgår information vi ser som intressant. Undersökningen hon gjort mellan pojkars och flickors förhållning till vissa ämnen i skolan ligger i en likasinnad ålder som den undersökning vi planerar att göra. Här är förhoppningen att se ett samband eller mönster till vårt eget resultat. Britta Olofsson tar i sin bok upp sociala förhållanden mellan flickor och pojkar i klassrummet. Utifrån Olofssons teori och Westers forskning vill vi se om ämnena skiljer sig i jämförelse med vår egen undersökning.

Ett centralt begrepp för uppsatsen är ”status”, hur ämnen förhåller sig till varandra och vilka ämnen som ses som viktigare än andra. Ett annat begrepp är kontext, vilket handlar om miljön eleven befinner sig i och runt skolan/samhället. Klassskillnad sett utifrån vilket fackförbund föräldrarna tillhör är också en viktig variabel.

Arbetet kan bidra med ökad kunskap om hur ämnen förhåller sig till varandra, sett från elevens perspektiv. Visar det sig att ett ämne sällan ses som intressant eller viktigt, och att

eleverna inte heller ser någon meningsfullhet inom området, gäller det för lärare som undervisar att lyfta fram ämnet och förklara syftet och helheten med det.

3 Metod

I och med att vi vill undersöka hur elever ser på skolans ämnen, och om det finns ett helhetsperspektiv där alla ämnen är inräknade, behövs ett större antal medverkande för att kunna få ett tillförlitligt resultat. Alternativen för oss var att antingen intervjua över 120 elever, eller att använda oss av enkäter. I och med tiden det tar att intervjua medverkande i undersökningar, är enkäter ett bättre alternativ när så pass många personer ingår. Vi har också valt att ha med skolor som är belägna långt ifrån varandra, och då är också enkäter att föredra, i och med att kostnaden skulle bli hög på grund av långa resor, eller att övernattningar vid annan ort skulle krävas på grund av att intervjuer tar tid och inte går att avverka på en dag. (Bryman, 2001) En fördel enkäter har gentemot intervjuer är att de medverkande är helt anonyma, och en annan fördel är att respondenten inte påverkas av undersökarens tonläge eller kroppsspråk (Johansson & Svedner, 2006). Vi vill göra jämförelser med hur eleverna svarar, beroende på exempelvis kön och skolmiljö, och för att kunna genomföra detta så smidigt som möjligt, är en statistisk undersökning det bästa alternativet. Vi har använt oss av ett datorprogram, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), för att få fram statistik över hur eleverna har svarat. Därefter har vi gjort så kallade korstabeller där svaren sätts samman med en variabel, exempelvis hur eleverna har svarat på en fråga beroende på kön, och på så vis sett om det finns något samband.

3.1 Enkäten

För att en enkät ska ge bra svar som går att analysera, gäller det att den är genomtänkt och att varje fråga är välformulerad och svarar för ett särskilt syfte. Det är viktigt att i förväg ha tänkt ut vilka svar som kan fås och hur dessa sedan ska kunna göras om till siffror. Sedan kan svaren läsas in i ett program och bli tabeller med information som kan analyseras (Trost, 2001). För att minimera risken att eleverna skulle tröttna på enkäten ville vi ha ett så luftigt och lätt uttryck som möjligt. På så vid hoppades vi undkomma bortfall på grund av att innehållet upplevs jobbigt. Det är även viktigt hur texten är formulerad. I enkäter ska man hålla sig borta från svåra och konstiga ord och försöka att bara använda vanligt språk (Trost, 2001).

Att vi i början av enkäten frågar efter föräldrarnas yrken är för att vi vill se om det finns någon påverkan hemifrån, om det finns ett samband mellan vad föräldrarna jobbar med och hur eleverna ser på skolans innehåll. Vi vill alltså undersöka om det finns skillnader beroende på klass. Sedan har vi sorterat in föräldrarna i något av de två facken LO eller TCO/SACO. För de elever som har föräldrar i båda facken har eleven hamnat under TCO/SACO.

I nästa del, där eleverna ska svara med ett skolämne, vill vi se om alla ämnen är jämnt fördelade vad gäller relevans för framtiden, hur intressant ett ämne är och i vilket ämne eleverna anstränger sig mest och där resultatet är viktigt. Det vi får fram är om det är något särskilt ämne som behöver lyftas fram för att få en holistisk syn, som läroplanen står för. I Nationella Utvärderingen 2003 togs liknande frågor upp, men inga jämförelser gjordes, så därför tycker vi det är av intresse att se om resultatet skiljer sig åt beroende på exempelvis kön och skola.

Den första delen med ordinalskalor behandlar meningsfullhet med olika ämnen. Vi vill undersöka om eleverna är insatta i varför vi läser de ämnen vi har i grundskolan, och om något eller några block inte anses lika meningsfulla som andra. Monica Lindgren skrev i sin

avhandling om hur skolledare och lärare använt sig av estetiska ämnen med betoningen att ”ha roligt”, och där anser vi det intressant att se om eleverna har samma bild.

I den sista delen av enkäten vill vi se hur olika faktorer påverkar elevernas kunskapsintag och vilka anledningarna kan vara för att ett ämne upplevs som svårt eller lätt. Resultatet som framkommer är sådant som vi kan ta upp i diskussionsdelen.

3.2 Skolornas kontext

Vi besökte tre skolor i olika miljöer. Den första skolan ligger i utkanten av Göteborg, i ett välbärgat område med fina villor och välbetalda invånare. Skolbyggnaden är estetiskt tilltalande och är belägen idylliskt vid kanten av ett skogsområde. Den andra skolan ligger också i Göteborg, men i ett förortsområde med höga betonghus. Skolans utseende upplevdes av oss som grå och trist. I det här området är utbildningsnivån bland de lägsta i hela staden, arbetslösheten är bland de högsta och medelinkomsten således bland de lägsta (<http://www4.goteborg.se>). Den tredje skolan ligger i Gnosjö, ett samhälle på 4500 invånare som karaktäriseras av småindustri, låg arbetslöshet, frikyrklighet och en hög andel invandrare. Den röda tegelbyggnaden ser på utsidan ut precis som när den byggdes på 70-talet, men interiören har fräschats upp. På varje skola har en klass i årskurs 7 och en klass i årskurs 9 besvarat enkäten. Det ger oss en undersökning med 122 respondenter.

3.3 Studiens tillförlitlighet

Vi hade någon slags anknytning till varje skola, såsom egen grundskola, praktikplats och bekant med en lärare på skolan. Klasserna som ingått i undersökningen har varit elever till vår kontaktperson på plats. Eleverna har alltså inte valts ut av oss. I och med att eleverna inte blivit slumpmässigt utvalda över hela landet, går det inte att generalisera resultatet för hela Sveriges befolkning.

I två av klasserna hade vi inte möjlighet att dela ut enkäten själva, på grund av olika problem med schemat. Istället lämnade lärarna ut enkäten, och skickade dem sedan till oss. Informationen på enkäten är väldigt kortfattad och det finns en möjlighet att resultatet hos de här klasserna hade blivit annorlunda om vi hade presenterat oss och berättat mer om vad vi gör och varför vi genomför undersökningen, som vi gjort för övriga elever. Det finns också en risk att fokus hamnat på det ämne som läraren som delat ut enkäten för stunden skulle undervisa i (Johansson & Svedner, 2006).

Reliabilitet handlar om en undersökning ger samma svar om den genomförs flera gånger (Bryman, 2002). För enkäter gäller det att frågorna är tydliga och inte kan missuppfattas av de medverkande, och att layouten på enkäten är gjord så att risken för slarv eller missförstånd är så liten som möjligt (Johansson & Svedner, 2006). Då får man en noggrann mätning med hög reliabilitet. Det vi kunde ha gjort för att få en så hög reliabilitet som möjligt, är att ha poängterat ytterligare på enkäten hur eleverna skulle svara på frågorna i första delen. I frågan står det ”Vilket ämne tycker du...”, och trots att vi även muntligt informerade eleverna om att det var ett ämne vi ville att de skulle ange, så svarade ändå några elever flera ämnen. I andra delen av enkäten har eleverna svarat på frågor om meningsfullhet, och har kryssat i alternativ från ”mycket meningsfullt” till ”inte alls meningsfullt”. Av alla eleverna är det enbart en elev som inte har kryssat i någon ruta. Reliabiliteten ser vi då som hög.

Validitet behandlar om man verkligen får svar på det man undersöker (Bryman, 2002). För vår del handlar det om att ställa rätt frågor på enkäten, som svarar på elevernas syn på olika ämnen och vilken statusen är. Resultaten av undersökningen ska kunna svara på vår

frågeställning. Vi anser att frågorna vi ställer i början av enkäten behandlar det område vi valt att undersöka, men den sista delen gör det inte. Därför bortser vi från resultaten av den sista delen av enkäten. Dessa skulle istället kunna användas i en helt annan undersökning om exempelvis ämnen som upplevs svåra, och hur omgivning påverkar inlärningen.

Vad gäller etisk hänsyn så måste eleverna som ingår i undersökningen känna respekt och hänsyn från oss (Johansson & Svedner, 2006). Längst upp på enkäten berättar vi kort om vårt syfte, och det står också att medverkandet är helt anonymt. Vi namnger aldrig skolorna, utan förklarar enbart området de är belägna i, och kallar dem sedan skola 1, 2 och 3. Med tanke på detta är eleverna än mer anonyma. I alla de klasser vi delade ut enkäten har vi berättat mer kring vårt arbete och att allting behandlas anonymt, och eleverna har kunnat ställa frågor under hela passet. Under insamlingen har vi inte studerat hur eleverna har svarat, utan har enbart samlat in enkäterna i ett kuvert. Vi har inte kollat upp och alltså inte heller ifrågasatt varför någon har valt att svara blankt. Att svara blankt är helt upp till den medverkande att välja. Det som vi missat är de 2 klasserna där vi inte hade möjlighet att dela ut och vara med under tiden eleverna fyllde i enkäten. Dessa elever har inte haft samma möjlighet att få svar på frågor som uppkommit, då läraren som delat ut enkäten eventuellt inte kunnat ge ett komplett svar på frågor om undersökningen. Vi anser ändå att vi på det stora hela har tillämpat god forskningsetik i den här undersökningen.

3.4 Brister i enkätundersökningar

En risk med enkäter är att texter inte passar alla personer. De som har exempelvis dyslexi kan uppfatta enkäter som väldigt frustrerande och hade istället föredragit en intervju. Den allra största bristen med enkäter är annars att det finns en stor osäkerhet om och hur frågor besvaras, att bortfallet blir stort (Bryman, 2001). Bortfallet har inte varit något större problem för oss. Förvånansvärt nog visste inte alla elever vad deras föräldrar jobbar med, och detta gav oss ett färre antal elever att kunna göra jämförelser emellan. Vi tappade även några svar från undersökningen i de klasser vi inte själva närvarade vid, där eleverna angav flera ämnen på frågor där de bara skulle ha angett ett.

Den sista delen i enkäten har vi tyvärr inte haft så mycket användning av i arbetet som vi från början tänkte. Under arbetets gång har fokus ändrats, och anledningen till påstående-delen försvann. Från början ville vi ta reda på varför ett ämne upplevdes som svårt, och hur olika faktorer utifrån påverkade eleven. Senare har vi gått ifrån det området och enbart fokuserat på elevernas syn på ämnena. Detta visar ytterligare hur svårt det är att forma enkäter, och att det är viktigt att ha tänkt igenom alla scenarion i förväg.

4 Resultat

Efter att ha angett årskurs, kön och föräldrars yrken har eleverna fritt fått svara vilket ämne de anser är mest intressant, viktigast respektive vilket de anstränger sig mest i. I nästa del har de svarat på meningsfullhet med olika ämnesblock. För att underlätta analysarbetet har vi samlat ihop ämnena som eleverna svarade på i andra avsnittet, under de rubriker vi använt i tredje delen. Ämnena som biologi, kemi och fysik behandlar vi som NO. Religion, historia, geografi och samhällskunskap hamnar under SO. Estetiska ämnena består av bild, musik och slöjd. Språk innebär engelska och svenska. Matematik är enbart och endast matematik. Det sista blocket innebär idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap. De elever som har svarat ”NO”, ”SO” eller ”Språk” hamnar under respektive rubrik. Det är ingen som har angett teknik, drama eller specificerat något annat språk än svenska eller engelska.

4.1 Frekvenstabell, alla elever

När man enbart ställer samman vad alla deltagare i enkäten har svarat som intressantaste ämnet, oberoende av ålder, kön eller skola, visar det sig att det är idrott som kommer på första plats. Det är 22,6 % som svarat detta. På andra plats kommer NO, med 21,7 % av rösterna. Sedan är det matematik, vilket 19,1 % har valt. Det är ett ämne som ingen av eleverna har svarat som intressantast, och det är hem- och konsumentkunskap.

Intressantast ämne		Antal	Procent
Valid	NO	25	21,7
	SO	16	13,9
	Estetisk	15	13,0
	Språk	11	9,6
	Matte	22	19,1
	IoH och HoK	26	22,6
	Total	115	100,0

Enligt eleverna är språk det viktigaste ämnet för framtiden, 40 %. Av de 44 rösterna är mer än hälften riktade till engelskan, en fjärdedel till svenska och resten till ”språk”. Matematik är näst viktigast, 31,8 % och därefter NO, 14,5 %. Fysik, musik, geografi och religion anses inte viktigt inför framtiden. De elever som hamnat under rubriken SO har alltså svarat historia, samhällskunskap eller SO.

Viktigast ämne för framtiden		Antal	Procent
Valid	NO	16	14,5
	SO	4	3,6
	Estetisk	2	1,8
	Språk	44	40,0
	Matte	35	31,8
	IoH och HoK	9	8,2
	Total	110	100,0

Vilket ämne man vill ha ett så bra resultat i som möjligt verkar vara den svåraste frågan att besvara. 12 elever har inte kunnat ange ett ämne.

Matematik är det tydligaste ämnet eleverna har svarat, med 38,1 % av deltagarna. Språk och hälsoämnena kommer sen, 21,9 % respektive 15,2 % av eleverna har angett de ämnena. Av de 23 eleverna som angett språk är det 18 stycken som valt engelska. Det är enbart en person som anstränger sig mest i hem- och konsumentkunskap. Det är nästan lika många elever som har svarat blankt som har svarat NO. Det är ingen elev som har valt fysik, geografi eller historia som ämne vilket han/hon anstränger sig mest i.

Störst ansträngning och resultat är viktigt		Antal	Procent
Valid	NO	13	12,4
	SO	5	4,8
	Estetisk	8	7,6
	Språk	23	21,9
	Matte	40	38,1
	IoH och HoK	16	15,2
	Total	105	100,0

4.2 Ämnesfrågor beroende på kön, skola och föräldrars yrken

4.2.1 Kön

En jämförelse mellan könen visar på skillnader, och för de kommande tre tabellerna är det statistiskt säkerställt att eleverna anger olika ämnen beroende på vilket könet är. En fjärdedel av tjejerna intresserar sig mest för NO, sedan kommer matematiken med nästan 19 %, och efter det är det estetiska ämnen som är mest intressanta. Killarna däremot tycker att idrott och hälsa är det intressantaste, nästan 40 %, efter det ämnet kommer matematiken med knappt 20 % och sedan NO, ca 18 %.

Intressantast ämne	Kön		Total
	Tjej	kill	
NO	16	9	25
	25,0%	17,6%	21,7%
SO	9	7	16
	14,1%	13,7%	13,9%
Estetisk	11	4	15
	17,2%	7,8%	13,0%
Språk	10	1	11
	15,6%	2,0%	9,6%
Matte	12	10	22
	18,8%	19,6%	19,1%
Idrott och hälsa	6	20	26
	9,4%	39,2%	22,6%
Total	64	51	115
	100,0%	100,0%	100,0%

Det finns skillnader mellan könen hur man ser på olika ämnen inför framtiden. Hälften av alla flickorna anser att språk är absolut viktigast, och sedan kommer matematiken med 36,7 % av rösterna. Dessa två ämnen tar upp största delen av tjejernas svar. Även pojkarna anser att språk och matematik är viktigast, men inte med samma styrka. Svarsfrekvensen för ämnena är 28 % respektive 26 %. Killarna har sedan spridit ut sina röster mer över de övriga blocken.

Viktigast ämne för framtiden	kön		Total
	tjej	kille	
NO	6 10,0%	10 20,0%	16 14,5%
SO	2 3,3%	2 4,0%	4 3,6%
Estetisk	0 0,0%	2 4,0%	2 1,8%
Språk	30 50,0%	14 28,0%	44 40,0%
Matte	22 36,7%	13 26,0%	35 31,8%
Idrott och Hälsa	0 0,0%	9 18,0%	9 8,2%
Total	60 100,0%	50 100,0%	110 100,0%

I jämförelse mellan tjej och kille och vilket ämne man anstränger sig mest i, ligger matematiken i topp hos båda könen, knappt 43 % hos tjejerna och 33 % hos killarna. En tredjedel av tjejerna anstränger sig mest i språk, vilket enbart ca 8 % av killarna gör. Killarna däremot har idrott som ämne i vilket de vill ha ett så bra resultat som möjligt, nästan 31 %, medan det hos tjejerna inte ens är 2 % som valt det ämnet.

Anstränger sig mest och vill ha ett bra resultat	kön		Total
	tjej	kille	
NO	6 10,7%	7 14,3%	13 12,4%
SO	4 7,1%	1 2,0%	5 4,8%
Estetisk	2 3,6%	6 12,2%	8 7,6%
Språk	19 33,9%	4 8,2%	23 21,9%
Matte	24 42,9%	16 32,7%	40 38,1%
Idrott och hälsa	1 1,8%	15 30,6%	16 15,2%
Total	56 100,0%	49 100,0%	105 100,0%

4.2.2 Skola

För att underlätta förståelsen av vilken skola vi talar om, väljer vi att döpa skolorna. Skola 1 är belägen i ett vackert område strax utanför Göteborg där större delen är höginkomsttagare, med välutbildade invånare. Den skola vi kallar nummer 2 ligger i en förort till Göteborg, där större delen är låginkomsttagare, arbetslösheten är hög och den yttre miljön är kal. Skola 3 ligger i Gnosjö, ett samhälle med mycket småföretagsamhet och låg arbetslöshet. Resultaten är inte statistiskt säkerställda, men vi vill ändå diskutera kring dem. I jämförelse mellan skolorna är det idrott, NO och matematik som är intressantast på de båda skolorna i storstadsområdet. Den tredje skolan anser också att matematik och idrott är intressant, men överst på listan står estetiska ämnen.

Intressantast ämne	skola			Total
	1	2	3	
NO	10 25,6%	9 25,0%	6 15,0%	25 21,7%
SO	5 12,8%	6 16,7%	5 12,5%	16 13,9%
Estetisk	3 7,7%	2 5,6%	10 25,0%	15 13,0%
Språk	4 10,3%	5 13,9%	2 5,0%	11 9,6%
Matte	7 17,9%	7 19,4%	8 20,0%	22 19,1%
Idrott och hälsa	10 25,6%	7 19,4%	9 22,5%	26 22,6%
Total	39 100,0%	36 100,0%	40 100,0%	115 100,0%

På skola 1, i det mer välbärgade området, anser eleverna att matematiken är viktigast. Även språk och NO är viktigt, och bland språksvaren är det till allra största delen engelska som ses som viktigt (24 procentenheter av de 27,3 enheterna). I den andra skolan i Göteborg är det också matematik som är viktigast för framtiden, ca 40 % av eleverna tycker detta. Även i detta fall kommer språk i andrahand, och också här är det engelska som tar upp så gott som hela utrymmet. På skolan i den mindre orten, nr 3, är språk det absolut viktigaste för eleverna, 62,5 %. 2/3 av dessa elever har angett engelska som betydelsefullast.

Viktigast ämne för framtiden	Skola			Total
	1	2	3	
NO	7 21,2%	6 16,2%	3 7,5%	16 14,5%
SO	3 9,1%	1 2,7%	0 ,0%	4 3,6%
Estetisk	0 ,0%	1 2,7%	1 2,5%	2 1,8%
Språk	9 27,3%	10 27,0%	25 62,5%	44 40,0%
Matte	12 36,4%	15 40,5%	8 20,0%	35 31,8%
Idrott och Hälsa	2 6,1%	4 10,8%	3 7,5%	9 8,2%
Total	33 100,0%	37 100,0%	40 100,0%	110 100,0%

Nästa ämne är matematik vilket 20 % av Gnosjös elever har valt.

I den första storstadsskolan anstränger sig drygt $\frac{1}{4}$ av eleverna mest i språk, och ytterligare $\frac{1}{4}$ i matematik. Annars är det ganska jämnt fördelat över övriga ämnen, med NO som en uppstickare. På skola 2 är det större skillnader, 44 % vill ha ett så bra resultat som möjligt i matematik, och $\frac{1}{5}$ anstränger sig mest i NO och lika många i idrott. I den tredje skolan är det också ca 44 % som valt matematik, och sen är det språk som gäller, $\frac{1}{4}$ av eleverna.

Anstränger sig mest och vill ha ett bra resultat	skola			Total
	1	2	3	
NO	5 15,6%	7 20,6%	1 2,6%	13 12,4%
SO	3 9,4%	1 2,9%	1 2,6%	5 4,8%
Estetisk	3 9,4%	0 0,0%	5 12,8%	8 7,6%
Språk	9 28,1%	4 11,8%	10 25,6%	23 21,9%
Matte	8 25,0%	15 44,1%	17 43,6%	40 38,1%
Idrott och hälsa	4 12,5%	7 20,6%	5 12,8%	16 15,2%
Total	32 100,0%	34 100,0%	39 100,0%	105 100,0%

4.2.3 Föräldrar

Det är inte heller statistiskt säkerställt att eleverna svarar olika på grund av föräldrars yrken eller vilken klass man tillhör, men vi väljer ändå att diskutera resultatet. Av eleverna vars föräldrar är med i LO är det 22,7 % som angett estetiska ämnen som de mest intressanta och lika många som valt matematik. Hos TCO/SACO-eleverna är NO i topp med 23,6 % och sedan kommer matematik och idrott med $\frac{1}{5}$ vardera av rösterna.

Intressantast ämne	föräldrar		Total
	LO	TCO/SACO	
NO	8 18,2%	13 23,6%	21 21,2%
SO	4 9,1%	10 18,2%	14 14,1%
Estetisk	10 22,7%	3 5,5%	13 13,1%
Språk	3 6,8%	7 12,7%	10 10,1%
Matte	10 22,7%	11 20,0%	21 21,2%
Idrott och hälsa	9 20,5%	11 20,0%	20 20,2%
Total	44 100,0%	55 100,0%	99 100,0%

Hälften av barnen till föräldrar som placeras i LO-facket anser att språk är det viktigaste för framtiden, och 1/3 tycker att matematik är det. Barnen vars föräldrar räknas in under TCO/SACO anser också att språk och matematik är viktigast, en dryg tredjedel vardera, plus att knappt 1/5 ser NO som viktigast.

Viktigast ämne för framtiden	föräldrar		Total
	LO	TCO/SACO	
NO	2 4,8%	9 17,6%	11 11,8%
SO	0 0,0%	2 3,9%	2 2,2%
Estetisk	1 2,4%	1 2,0%	2 2,2%
Språk	22 52,4%	18 35,3%	40 43,0%
Matte	14 33,3%	18 35,3%	32 34,4%
Idrott och Hälsa	3 7,1%	3 5,9%	6 6,5%
Total	42 100,0%	51 100,0%	93 100,0%

Matematik är det ämne hälften av samtliga elever valt vars föräldrar är med i LO-facken. 20 % anger språk i vilket de vill ha ett så bra resultat som möjligt. Även de andra eleverna, under TCO/SACO, har dess två ämnen på topp, men med lägre procenttal, 33,3 % till matematiken och 25 % åt språk.

Anstränger sig mest och vill ha ett bra resultat	föräldrar		Total
	LO	TCO/SACO	
NO	2 5,1%	9 18,8%	11 12,6%
SO	1 2,6%	3 6,3%	4 4,6%
Estetisk	4 10,3%	2 4,2%	6 6,9%
Språk	8 20,5%	12 25,0%	20 23,0%
Matte	20 51,3%	16 33,3%	36 41,4%
Idrott och hälsa	4 10,3%	6 12,5%	10 11,5%
Total	39 100,0%	48 100,0%	87 100,0%

4.3 Meningsfullhet med olika ämnen

De ämnen eller ämnesblock eleverna ser allra mest meningsfullhet med, där de har svarat antingen ”mycket meningsfullt” eller ”ganska meningsfullt”, är matematik och språk. Förutom i de estetiska ämnena har över 80 % av eleverna svarat att de tycker att det är mycket eller ganska meningsfullt med alla ämnena. Det är knappt 63 % av eleverna som har angett att de tycker att det är mycket eller ganska meningsfullt med estetiska ämnen. Det är ca 10 % av eleverna som inte tycker att det är alls meningsfullt med estetiska ämnen, och därefter kommer SO vilket 2,5 % av eleverna inte tycker är meningsfullt. För de övriga blocken är det under 1,7 % eller färre av eleverna som har svarat att de inte ser någon meningsfullhet i ämnena.

4.3.1 Frekvenstabell över meningsfullhet, oberoende av kön, skola och föräldrar

Meningsfullhet med NO		Antal	Procent
	mycket meningsfullt	63	52,1
	ganska meningsfullt	35	28,9
	lite meningsfullt	22	18,2
	inte alls meningsfullt	1	0,8
Total		121	

Meningsfullhet med SO		Antal	Procent
Valid	mycket meningsfullt	47	38,8
	ganska meningsfullt	59	48,8
	lite meningsfullt	12	9,9
	inte alls meningsfullt	3	2,5
Total		121	

Meningsfullhet med estetiska ämnen		Antal	Procent
Valid	mycket meningsfullt	38	31,4
	ganska meningsfullt	38	31,4
	lite meningsfullt	32	26,4
	inte alls meningsfullt	13	10,7
Total		121	

Meningsfullhet med språk		Antal	Procent
Valid	mycket meningsfullt	90	74,4
	ganska meningsfullt	23	19,0
	lite meningsfullt	6	5,0
	inte alls meningsfullt	2	1,7
Total		121	

Meningsfullhet med matematik		Antal	Procent
Valid	mycket meningsfullt	86	71,1
	ganska meningsfullt	30	24,8
	lite meningsfullt	3	2,5
	inte alls meningsfullt	2	1,7
Total		121	

Meningsfullhet med IoH och HoK		Antal	Procent
Valid	mycket meningsfullt	76	62,8
	ganska meningsfullt	36	29,8
	lite meningsfullt	8	6,6
	inte alls meningsfullt	1	0,8
Total		121	

4.3.2 Meningsfullhet, där skillnader syns

Resultaten för hur eleverna ser på de olika ämnesblocken visar många gånger ingen skillnad beroende på kön, skola eller föräldrars yrken. Det är jämnt fördelat precis som frekvenstabellerna visar. Vi har valt att nedan enbart ta upp då det finns skillnader i svaren. Det innebär alltså att då vi för ett område enbart visar hur fördelningen ser ut beroende på till exempel kön, finns det inga skillnader på hur eleverna har svarat mellan olika skolor.

NO

Den största skillnaden på hur eleverna ser på NO är att de som går på skolan i förorten anser att ämnet är mer meningsfullt än vad de gör på de andra två skolorna. Det är nästan 1/5 fler som anser att ämnet är mycket eller ganska meningsfullt.

SO

Det är killarna som inte anser SO särskilt meningsfullt. 18 % ser liten eller ingen meningsfullhet med blocket, medan det för tjejerna enbart är 8 %. På alla skolorna är det drygt 85 % som anser att ämnet är mycket eller ganska meningsfullt, men skillnaden är att eleverna på skolorna i Göteborgsområdet har fördelat sig ungefär hälften var på alternativen, medan ca 25 % av eleverna på den mindre skolan anser ämnet mycket meningsfullt och 61 % tycker att det är ganska meningsfullt.

Språk

Det är betydligt fler tjejer som anser att språk är mycket meningsfullt, 86 % mot killarnas 61 %. Av pojkarna är det 10 % som ser liten meningsfullhet med språk, mot flickornas 0 %.

Matematik

Över 82 % av eleverna på förortsskolan anser att matematik är mycket meningsfullt. På den andra skolan i Göteborg är andelen 63 % och inne i landet 68 %. Det som också skiljer skolorna åt är att skolan i Gnosjö och skola 1 inte har någon elev som ser liten meningsfullhet, men på skola 2 är det nästan 8 % som gör det.

Idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap

På skolorna i Göteborg är det 7 av 10 som ser mycket meningsfullhet i idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap. Resterande 3/10 på skolan i förorten ser ganska mycket meningsfullhet, så på den skolan är det ingen elev som ser liten eller ingen meningsfullhet för ämnena. På skola 1 är det drygt 7 % som ser liten meningsfullhet, men ingen som inte ser någon meningsfullhet alls. På skola 3 ger bara hälften av eleverna sitt fulla stöd för ämnet och 15 % ser lite eller ingen meningsfullhet alls. Det är främst tjejerna som inte ser så mycket meningsfullhet. De sista 35 % av eleverna tycker att ämnena är ganska meningsfulla.

5 Analys

Avsikten med denna uppsats är att synliggöra hur elever förhåller sig till olika ämnen, om vissa ämnen anses ha högre status än andra och vilka orsaker detta kan bero på. Kön, kontext och familjeförhållanden, är de faktorer vi inriktat oss på som vi ponerat kunna ha ett samband med hur elever ställer sig till de olika innehållen i skolan. Resultatet vi fått från enkäterna jämför vi med vad läroplanen säger generellt om ämnena och vi kopplar även detta till vårt teoriavsnitt.

Vi har i början av detta arbete definierat olika begrepp som: *Holistisk kunskapssyn, kontext, status* samt *klass*. Dessa begrepp tillsammans med *kön* och resultatet från enkäten ska för oss bilda en bredare kunskap i vad som kan vara orsaken till varför vissa ämnen i skolan anses ha högre status av eleverna.

5.1 Utifrån styrdokumentet

Enligt den nationella utvärderingen 2003 från Skolverket(2004) framstår de estetiska ämnena, idrott och engelska som intressantast. Enligt vår enkätundersökning generellt är det idrott, NO och matematik som eleverna föredrar. Detta kan bero på flera orsaker, och en skulle kunna vara att vi i vår undersökning endast fått information av en bråkdel så många som den nationella utvärderingen. De estetiska ämnena enligt utvärderingen uppfattas som att ofta ha legat under reform för förbättring. Slöjden har som tidigare nämnts fått sig en starkare position i kursplanen men efter vad enkätresultatet visat så känns det fortfarande ändå som ett svagt ämne, i alla fall vad eleverna anses vara viktigt att kunna i framtiden och vilka ämnen de lägger mest ansträngning i.

Enligt Lpo 94 ses alla ämnen som lika viktiga. Om eleverna har samma syn borde alla ämnena vara lika mycket representerade. När man ser till hur alla eleverna har svarat på frågan om intressantaste ämnet, är alla ämnesblocken representerade inte långt ifrån det ultimata snittet. Om fördelningen varit exakt, skulle varje block ha 16,7 % av rösterna. Däremot är det en mer ojämn fördelning över vad som anses viktigast för framtiden och i vilket ämne man anstränger sig mest och vill ha det bästa resultatet. Matematik och språk är i topp, och SO- samt estetiska ämnen i botten. Som lärare innebär det att vi måste jobba extra mycket med att få eleverna att inse relevansen med SO och estetiska ämnen. Risken finns att klassrumssituationen blir sämre om eleverna inte ser någon mening med undervisningen i ämnena, och en ond spiral kan uppstå där eleverna inte ser någon nytta, inte anstränger sig, inte lär sig något nytt och inte kommer att upptäcka någon ny nytta på egen hand.

I läroplanen står det varken om den ämnesfördelning som visat sig i vår enkätundersökning, eller något om vilket ämne eleven har mest nytta av. Läroplanen skriver istället om det vi tidigare nämnt, om att alla kunskapsformer är lika viktiga och att den holistiska kunskapssynen ska genomsyra det didaktiska uppdraget, med de *fyra F:en* i spetsen. Den läroplan som är skriven idag står för ett nytänkande och en strävan efter att skrapa bort det som finns kvar av de gamla kunskapstraditionerna. I läroplanen beskrivs kunskap som något relativt, som alltjämt förändras av människan med tiden.

5.2 Estetiska ämnens låga status

Hur kommer det sig att så få elever ser SO och estetiska ämnen som viktiga inför framtiden och att de inte heller anstränger sig mest där och tycker att resultatet är viktigt? Det är också så att estetiska ämnen inte anses som lika meningsfulla för eleverna. En orsak till detta skulle kunna vara som Monica Lindgren skrivit i sin avhandling *att skapa ordning för det estetiska i skolan*(2006), att de estetiska ämnena ibland behandlas som att de enbart är till för att ha roligt. Om eleverna från skolans håll får uppfattningar om att självförtroendet ökar under de estetiska lektionerna, och inte får vidare information om de primära anledningarna till ämnet, kan det göra att exempelvis relevansen för framtiden inte syns. Som lärare måste man visa hela ämnets innebörd och få eleverna att se att de inte spelar gitarr eller syr ihop två sömmar, utan att de faktiskt tänker själva, gör en avvägning och slutligen reflekterar över resultatet.

Vår undersökning visar tydligt vilka ämnen som eleverna på alla skolor tycker är viktigast för framtiden. Här hamnar de estetiska ämnena på en klar sistaplats. Även bland de ämnen eleverna säger sig anstränga sig mest i, hamnar de estetiska ämnena tillsammans med SO sist. Uppgiften här ligger hos oss pedagoger att få ämnet i sig att uppfattas som viktigt i sitt grundläggande stoff.

Uppdelningen mellan teoretiska och estetiska/praktiska ämnen, där Monica Lindgren(2006) belyser att de estetiska ämnena ibland bara är för skojs skull, och de teoretiska ämnena som anses leverera viktiga kunskaper räknas som ”tråkiga”, är ett didaktiskt problem. Varför kan inte alla ämnen anses som roliga och betydelsefulla? Om varje ämne kunde arbeta fram ett koncept där det ansågs vara både betydelsefullt och roligt, hade inte de estetiska ämnena som Lindgren skriver, framstått som avslappnande roliga timmar i kontrast till de teoretiska.

5.3 Kontext

Resultatsammanställningen visar inte att det är statistiskt säkerställt att det finns skillnader på grund av kontexten. Vi vill ändå analysera kring hur eleverna har svarat, och vad det skulle kunna bero på. En stor skillnad mellan skolorna angående just de estetiska ämnena, är att eleverna i Gnosjö har lyft fram ämnet som det mest intressanta, och på Göteborgsskolorna är det längst ner på listan. Flera av reformpedagogerna som Forsell(2005) skriver om, tar upp omgivningens påverkan. Både inom Waldorf och inom Reggio Emilia tas det upp om att samhället man befinner sig i påverkar individen, och Montessori säger att det är reaktionerna från omgivningen som formar barnet. Detta skulle kunna vara en anledning till att det skiljer sig mellan skolorna. Estetiska ämnen anses i Gnosjö som mest intressanta, och det är så gott som enbart slöjd eleverna angett. Orten är uppbyggd av småindustri som finns nära inpå invånarna, där företagsamhet hos individer och händighet att klara saker och ting själv hör till vardagen.

Enligt vad Anders Marner menar i sin bok *Möten och medieringar*(2005) så skulle en skola där mångkulturen var överhängande ha en klar fördel gentemot estetiska ämnen. Han menade att de platser där människor träffas med olika kulturer och ursprung är de platser som är mest gynnsamma för ett kreativt tänk. Vi tolkar det kreativa tänk som en koppling med estetiska ämnen och företagsamhet. Skola 2 var den skola vi hoppats på hade visat en hög siffra i de estetiska ämnena om vad som är intressantast och viktigast för framtiden, men istället visade enkäten i stort sett samma som skola 1.

Efter att vi genomfört enkätundersökningen på skola 2, fick vi veta att de hade en Matematik-/NO-profilering. Detta kan vara en av anledningarna till att de eleverna i större grad än de andra två skolorna anser att NO är mycket eller ganska meningsfullt. Extra tyngd har lagts på

ämnena från skolans håll, och än en gång är det omgivningen som påverkar, som reformpedagogerna säger.

5.4 Klass

Samband mellan tabellerna över utbildningsnivån på befolkningen från *Statistisk årsbok Göteborg 2008*(2008), och resultatet vi fått från vår enkät är kännbar. På skola 2 har vi analyserat elevernas föräldrars yrken, till största delen, som tillhörande inom LO-organisationen, där arbetsförbunden räknas in. På skola 1 har föräldrarnas yrken, till överhängande del, hamnat inom tjänstemannaförbundet, TCO/SACO.

I Lpo94 står det även att familjens ansvar för barnens fostran och utveckling ska få stöd från skolan. Vi som lärare agerar med det största ansvaret för att alla elever ska få samma möjligheter, oavsett var de bor eller kommer ifrån. Freinet(Forsell, 2005) pratar om en mottagare som behövs, vilken vill se resultat av arbetet samt att skolan och föräldrarna måste arbeta tillsammans för att få barnet att vilja skaffa mer kunskap.

Även i Boalt- och Huséns(1967) undersökning visar det sig att de lägre sociala klasserna hade sämre betyg inför gymnasiet än de högre sociala klasserna. Ett samband med detta kan ses i vad Freinet påstår om att en mottagare är viktigt för att eleven ska se relevans. Ju mindre utbildade föräldrar är, desto mindre kan de agera och hjälpa till som mottagare för sina barn. Den grundläggande akademiska kunskap som ibland krävs för att kunna hjälpa sina barn och motivera dem i skolan i olika ämnen, visar sig inte lika stark på skola 2 om vi utgår från vad föräldrarna till eleverna har för yrken.

Även om vår undersökning visar en ganska lik linje med vad de tre skolorna anser ämnen som intressantast, viktigast eller där de anstränger sig mest i så finns där ändå avvikelser i procentsiffrorna som styrker vår teori om det nyss nämnda, i alla fall mellan skola 1 och 2.

5.5 Kön

Att det finns skillnader mellan hur eleverna prioriterar beroende på kön är tydligt. Sambandsmått för resultaten i vår undersökning visar att det är statistiskt säkerställt att det finns ett samband mellan kön och hur man ser på skolans ämnen. I och med att vårt urval inte varit slumpmässigt kan vi dock enbart säga att det är statistiskt säkerställt för de tre skolor vi besökt, inte för hela Sverige. Allra störst skillnad är det mellan könen i hur de ser på idrott och språkämnen. Bland killarna befinner sig idrott och hälsa i topp vad gäller intressantast ämne och där de kämpar mest för det bästa resultatet. För tjejerna är placeringen i botten för kategorierna. Denna syn på idrotten skulle kunna ha att göra med den tidiga inskolningen mellan könen från tidiga år. Ljunglöf och Rindlaug tar upp om pojkarna som uppmuntras för att de är snabba och starka, och flickorna för att de är snälla och duktiga. Killar ska också vara intresserade av att tävla, och tjejer mer relationsorienterade. Normerna som ligger till grund i genusperspektiv kan säkerligen vara en anledning till att flickor och pojkar ser olika på ämnena.

En annan anledning till hur pojkar och flickor ser på olika ämnen kan grunda sig i vad Britta Olofsson(2007) skrev i sin bok *Modiga prinsessor & ömsinta killar*. Eftersom flickor utgör en väldigt liten del i hur mycket plats de tar i klassrummet i jämförelse med pojkarna så blir de ämnen vilka kan kopplas med en viss feminism mer intressanta för flickorna än för pojkarna. Olofsson skriver om pojkar som antyder feminina drag, löper större risk till att bli utstötta. I dessa *feminina* ämnen som kan kopplas till bland annat textil slöjd och dans och drama samt i

en del fall bild, finns där mer utrymme för flickorna eftersom pojkarna drar sig för att bli utstötta. Detta kan kopplas till vårt resultat från enkäten där en av de största differenserna låg i ämnena idrott och estetiska ämnen. Mer pojkar valde idrott och mer flickor valde estetiska ämnen.

6 Diskussion och vidare forskning

Frågeställningen började med att vi ville undersöka om kön, kontext och klass har någon inverkan på elevernas syn på olika ämnen i skolan. Det visade sig att det könsmässigt finns skillnader på vad eleverna föredrar. En stor skillnad mellan könen är att killarna är så stora förespråkare för idrott och hälsa, medan tjejerna nästan inte är det alls. Tjejerna har istället språk samt estetiska ämnen som motvikt. Om man inte tycker att idrott är intressant och inte heller anstränger sig för resultatet, finns en direkt påverkan på klassrumssituationen. För att eleverna ska orka med undervisning och kunna koncentrera sig hela tiden, krävs det att de håller igång och skaffar ny energi. Om vi ser det från det stora perspektivet måste vi få flickorna att få upp ögonen för idrotten, och på den närmre nivån genererar detta ett klassrum med piggare elever som klarar att ta in all kunskap.

Kontexten visar inte några markanta skillnader mellan skolorna. Något som dock kommer fram är att eleverna i klasserna med NO-/matematikprofilering anstränger sig betydligt mer i de ämnena, och tycker att resultatet är viktigt. En annan tydlig avläsning är att en majoritet av samtliga medverkande anser att matematik och språk är viktigast för framtiden. Just matematik, engelska och svenska är våra kärnämnen. Vad säger det då oss? Jo, eleverna påverkas av vad som uttalas som viktigare än annat. Om inte just dessa tre ämnen hade varit kärnämnen, hade fördelningen mellan ämnena eventuellt sett annorlunda ut. På skolan med profilering får eleverna hela tiden veta att det dessutom är något extra med NO. Alltså har dessa ämnen lyfts fram och eleverna suger åt sig av informationen. Både samhällets värderingar och syn påverkar eleven, och även kontexten närmre inpå. Med detta i åtanke känns det som att vi borde kunna få en skolsituation där alla ämnen har samma status. Bara vi ser till att belysa alla ämnen lika mycket, och att fokuset på kärnämnen dämpas så att andra ämnen också kan få plats.

Vi ville ta reda på hur eleverna ställer sig till skolans ämnen och jämföra resultatet med vad som står i styrdokumentet. I läroplanen står det om det holistiska kunskapstänket, där alla ämnen är lika viktiga och vävs samman till en helhet. I vår undersökning kommer det fram att SO- och de estetiska ämnena inte är lika populära som andra ämnen. Det visar sig också att det estetiska ämnesblocket inte anses lika meningsfullt som andra ämnen. I och med att alla ämnen borde ses som mycket meningsfulla, har vi ett uppdrag framför oss. Som blivande pedagoger måste vi arbeta för att få eleverna att inse varje ämnes betydelse, och först och främst handlar det om att arbeta upp de samhällsorienterade ämnena och de estetiska. Det är främst pojkarna som inte anser att SO är särskilt meningsfullt. För att nå dit då alla ämnen är på samma nivå, måste lärarna arbeta tillsammans för ett gemensamt mål. För att effektivisera arbetet tror vi även att det underlättar om man har föräldrarna med sig. En förälders inställning smittar lätt av sig till en ung tonåring. Om en förälder har kunskap om vad som sker bakom skolans dörrar, och varför området behandlas, tror vi att det kommer gå betydligt lättare att få eleverna till ett helhetstänk.

Förutom kön och kontext har vi även försökt se om skillnad finns i vår undersökning utifrån klass, då ur det sociala perspektivet. Vi har inte kunnat se något tydligt samband på vilka ämnen eleverna anser vara viktigare för framtiden eller ämnen där de anstränger sig i beroende på social klass. Däremot finns en liten antydning till att arbetarklassens elever är mer intresserade av de estetiska ämnena. Vad beror detta på då? Kan det vara så att eleverna i arbetarklassen är mer vana vid att arbeta med händerna hemma? I så fall blir situationen

väldigt angelägen för oss pedagoger som kommer till en skola där överklassen dominerar. Vi måste här då lägga mer vikt på estetiska ämnens relevans. Bland de elever i vår undersökning där arbetarklassen dominerar måste vi istället lägga mer vikt på NO och SO.

Vi tycker att undersökningen har behandlat ett intressant område, och att resultatet har varit så pass tydligt att det har gått att analysera. I och med att en del fokus hamnade på de estetiska ämnena, i negativ bemärkelse, har just vi två som kommer att undervisa i slöjd ett uppdrag framför oss, där vi måste lyfta upp och synliggöra ämnets relevans.

Vad man skulle kunna undersöka vidare, är att ta fram en rangordning av ämnena hos varje elev. Det kanske är så att väldigt många elever ser SO som näst intressantast, men på grund av att de anser ett annat ämne ännu mer intressant, så ser det ut som att ämnet har en sämre placering än det egentligen har. Det visade sig ju också stora skillnader inom ämnet idrott och hur man känner för det beroende på kön. På en del skolor har man uppdelat flickor och pojkar under idrottslektionerna, men inte på någon av de tre vi har med i undersökningen. Det skulle vara intressant att se om skillnader finns på synen på ämnet bland tjejer som enbart har idrott tillsammans med tjejer. Kanske är det så att fler flickor på de skolorna säger sig anstränga sig mer i ämnet där?

Vi har inte kunnat hitta något direkt som kopplar vad elever anser vara statusämnen på olika skolor utifrån klass, men däremot intresserade vi oss för sambandet hur de presterar i förhållande till hur de blir stöttade hemifrån. Den sista delen i enkäten har vi som tidigare nämnt inte behandlat vidare i uppsatsen. Vi vill ändå nämna ett samband vi sett mellan skolor från den delen och hur stöttade eleverna känner sig hemifrån. Det visar sig utifrån tidigare nämnda studier att barn till lägre sociala klasser, i regel presterar sämre än vad de barn gör som kommer från de högre sociala klasserna. Freinet(Forsell, 2005) pratar om mottagare och här är det extra viktigt för oss som pedagoger att vara mer lyhörda för de elever vi märker inte får tillräckligt med hjälp hemifrån. Vi har förstått både utifrån vad Freinet menar om mottagare och utifrån vår påstående fråga om eleven känner sig stöttad hemifrån att det finns ett samband mellan påståendet och skolorna vi besökt. På skola 2 ser vi ett samband där majoriteten är av lägre socialklass. Här känner eleverna sig inte lika stöttade hemifrån som de gör på de övriga skolorna. Detta kan bero på många faktorer som exempelvis där föräldrar har språkförhinder, dåliga arbetstider mm. I skola 1 där majoriteten är av högre social klass känner sig betydligt fler stöttade och även skola 3 känner sig stöttade hemifrån. I sådana fall som skola 2 är det lätt att komma in i en ond cirkel om ingenting görs. Vi skulle i skola 2 och andra förortsskolor där elever får för lite stöttan hemifrån förespråka mer resurser i form av fler lärare som hjälper och får eleverna att se relevans och förståelse i det de läser. Pedagogen i dessa förhållanden har en större utmaning som krävs för att förhindra att elever går ut med låga betyg. Detta är något som vi hade tyckt varit intressant att fortsätta forska i. Vilka faktorer är det som påverkar elevens prestation?

Bilaga

Enkäten

Vi skriver en uppsats och ska göra en undersökning hos 122 elever i årskurs 7 och 9 om hur ni ser på skolan och dess ämnen. Enkäten är helt anonym.

Tack för hjälpen!

Annie och Petter

Årskurs 7 Årskurs 9

Tjej

Kille

Vilka yrken har dina föräldrar?

.....

Du kan svara samma ämne på flera frågor om du känner att ett visst ämne passar in på mer än ett ställe.

Vilket ämne tycker du är intressantast?

.....

Vilket ämne tycker du är viktigast för framtiden?

.....

I vilket ämne anstränger du dig mest, och vill ha ett bra resultat?

.....

VÄND

Jag tycker att det är meningsfullt med:	Mycket meningsfullt	Ganska meningsfullt	Lite meningsfullt	Inte alls meningsfullt
NO	☐	☐	☐	☐
SO	☐	☐	☐	☐
Estetiska ämnen (slöjd, musik, bild)	☐	☐	☐	☐
Språk (t.ex. svenska, engelska, tyska, spanska, franska)	☐	☐	☐	☐
Matematik	☐	☐	☐	☐
Idrott och hälsa och Hem- och konsumentkunskap	☐	☐	☐	☐

Påståenden	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer inte så bra	Stämmer inte alls
Att jag har svårt för ett ämne beror på att tempot är för högt.	☐	☐	☐	☐
När klassen är stökig har jag svårt för att lära mig.	☐	☐	☐	☐
När jag är ointresserad av ett ämne beror det på att jag har svårt för det.	☐	☐	☐	☐
Att jag har svårt för ett ämne beror på läraren.	☐	☐	☐	☐
Jag tycker att läraren kan göra ett ointressant ämne intressant.	☐	☐	☐	☐
Jag känner mig stöttad hemifrån med min skolgång.	☐	☐	☐	☐
När jag känner att jag har användning av ett ämne blir jag intresserad av det.	☐	☐	☐	☐

Skriv gärna här om du vill lägga till något särskilt.....

Litteraturlista

- Bryman, Alan. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber ekonomi: Malmö.
- Boalt, Gunnar & Husén, Torsten. (1967). *Skolans sociologi*. Almqvist & Wiksell: Uppsala.
- Djurfeldt, Larsson, Stjärnhagen. (2003). *Statistisk verktyglåda*. Studentlitteratur: Lund.
- Forsell, Anna. (2005). *Boken om pedagogerna*. Liber Ab: Stockholm.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Kunskapsföretaget: Uppsala.
- Lindgren, Monica. (2006). *Att skapa ordning för det estetiska i skolan*. Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet: Göteborg.
- Ljunglöf, Susanne & Rindlaug, Katrin. (2003). *Sanning eller konsekvens – en handbok i idrottens arbete med ojämställdhet*. Sisu idrottsböcker AB: Malmö.
- Läraryrket. (2006). *Lärarens handbok*. Läraryrket: Stockholm. Sjätte upplagan
- Märner, Anders. (2005). *Möten & medieringar - Estetiska ämnen och läroprocesser i ett semiotiskt och sociokulturellt perspektiv*. Umeå universitet: Umeå
- Norstedts ordbok*. (2003). Norstedts & Söner AB.
- Olofsson, Britta. (2007). *Modiga prinsessor & ömsinta killar*. Läraryrket förlag: Malmö.
- Skolverket. (2004). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003*. Skolverket: Stockholm.
- SOU 1999:63. Att lära och leda - En lärarutbildning för samverkan och utveckling*.
- Skolvärlden, nr 19*. (2008) Artikel av Lisa Öhman-Gullberg.
- Statistisk årsbok Göteborg 2008*. (2008). Göteborgs Stadskansli: Göteborg.
- Stukát, Staffan. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.
- Svenska akademiens ordlista*. (1989) AB Gleerupska Universitetsbokhandeln: Lund.
- Svenska språknämnden. (2000). *Svenska skrivregler*. Liber AB: Stockholm.
- Trost, Jan. (2001). *Enkätboken*. Studentlitteratur: Lund.
- Walter, Göran. (1995). *Bonniers Synonymordbok*. Bokförlaget Bonnier Alba AB: Stockholm.
- Wester, Anita. (1997). *Vad tycker svenska 13- och 14-åringarna om matematik och naturvetenskap? – En studie inom TIMSS-projektet med fokus på kön*. PM nr 122 1997. Umeå Universitet: Umeå.

Internetkälla:

<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/24676>

[http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf/7cade8ac164d5229c1256eac002c6984/88baf2c82768e0a3c12572eb002da5e1/\\$FILE/G%C3%B6teborgsbladet%202008%20maj%20Del%202.ppt#305,3,Bild 3 \(2009-01-16\)](http://www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf/7cade8ac164d5229c1256eac002c6984/88baf2c82768e0a3c12572eb002da5e1/$FILE/G%C3%B6teborgsbladet%202008%20maj%20Del%202.ppt#305,3,Bild 3 (2009-01-16))